

**STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ PT. *ROLA RZECZNIKA PRASOWEGO KONFERENCJI
EPISKOPATU POLSKI Z PERSPEKTYWY TEORII I PRAKTYKI KOMUNIKOWANIA SPOŁECZNEGO
ORAZ MISJI KOŚCIOŁA* AUTORSTWA KS. MGR. TOMASZA PODLEWSKIEGO**

Prezentowana rozprawa doktorska dotycząca problematyki urzędu rzecznika prasowego Konferencji Episkopatu Polski dąży do wypełnienia dostrzegalnej na gruncie polskiego medioznawstwa luki badawczej uwarunkowanej brakiem naukowego i dostatecznie obszernego opracowania dotyczący urzędu i roli rzecznika prasowego Konferencji Episkopatu Polski.

Przedmiotem pracy są: geneza, historia i istota urzędu rzecznika prasowego KEP oraz specyfika jego funkcjonowania i związane z nią wyzwania komunikacyjne; uwarunkowania pełnienia tego urzędu od początku jego istnienia (1998 r.) aż do czerwca roku 2022, ujęte z perspektywy zarówno wszystkich dotychczasowych rzeczników KEP, jak również wszystkich ich dotychczasowych przełożonych w stosunku pracy; funkcje realizowane przez rzecznika polskiego episkopatu; recepcja wskazań i postulatów dotyczących rzecznictwa prasowego wynikających z teorii i praktyki komunikowania społecznego oraz nauczania i misji Kościoła w wykonywaniu urzędu rzecznika KEP; możliwe obszary rozwoju i kierunki profesjonalizacji pełnienia funkcji rzecznika prasowego Konferencji Episkopatu Polski.

Celem pracy jest określenie genezy, historii i przebiegu realizacji urzędu rzecznika KEP od początku jego istnienia, z perspektywy wszystkich osób pełniących i nadzorujących dotychczas ten urząd, a także zbadanie oraz scharakteryzowanie urzędu i roli rzecznika prasowego Konferencji Episkopatu Polski (oraz związanej z nimi integralnie instytucji biura prasowego KEP) w perspektywie teorii i praktyki komunikowania społecznego oraz misji Kościoła, na podstawie adekwatnych analiz oraz przeprowadzonych przez autora jakościowych badań empirycznych. Praca wskazuje zarówno cechy i uwarunkowania funkcji rzecznika KEP właściwe pracy wszystkich rzeczników, jak i takie, które dotyczą specyficznie misji rzecznika polskiego episkopatu.

W pracy wykorzystano instrumentarium metod jakościowych, posługując się jako metodami wiodącymi: metodą słabostandaryzowanego i semistrukturyzowanego wywiadu pogłębionego oraz metodą jakościowej analizy treści. Jako metodami pomocniczymi, posłużono się: wspomagającym wariantem *desk research* oraz analizą zawartości mediów.

Badania podjęte w celu analizy funkcji, wymiarów i kierunków działań rzecznika KEP pod kątem realizacji zarówno wskazań branżowych, jak i wytycznych Kościoła, poskutkowały przygotowaniem spójnej, aktualnej i w pewnym sensie nowatorskiej na gruncie polskiego

medioznawstwa pracy naukowej o zacięciu akademicko-teoretycznym i charakterze historyczno-empirycznym. Rozprawa spełnia także postawione przed nią zadanie wskazania wyzwań i możliwych obszarów rozwoju związanych z wykonywaniem zawodu rzecznika KEP.

Tytuł *Rola rzecznika prasowego Konferencji Episkopatu Polski z perspektywy teorii i praktyki komunikowania społecznego oraz misji Kościoła*, pod którym przedłożono rozprawę, jest integralnie związany z przedmiotem badań: wyraża go, streszcza i z niego wynika.

W tytule zasygnalizowano, iż perspektywą dla namysłu nad rolą rzecznika prasowego KEP są: teoria i praktyka komunikowania społecznego oraz misja Kościoła. W rozprawie mamy więc do czynienia z trzema zasadniczymi punktami widzenia: teorią komunikowania społecznego, praktyką komunikowania społecznego oraz konkretną (ujmując najszerszej: teoretyczno-praktyczną) rzeczywistością społeczną, którą na gruncie badań społecznych i specyficznie medioznawczych, zdecydowaliśmy się nazwać „misją Kościoła”.

Przez teorię komunikowania społecznego rozumiemy ni mniej, ni więcej jak zaprezentowany i omówiony w rozdziale pierwszym dorobek literatury naukowej i zasoby intelektualne z gruntu teorii komunikacji społecznej, a szczególnie tych jej obszarów i subdyscyplin, które są właściwe teorii rzecznictwa prasowego oraz dotyczą specyficznie kompetencji, pracy i otoczenia zawodowego rzecznika prasowego. Z kolei przez praktykę komunikowania społecznego rozumiemy scharakteryzowane w początkowym rozdziale dysertacji: doświadczenia uczestników i badaczy procesów komunikowania społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem rzecznictwa prasowego; opisane w naukowej i fachowej literaturze okoliczności związane z praktycznymi aspektami wykonywania zawodu rzecznika prasowego (w tym szeroko pojętą empirią osób związanych z pracą rzecznika instytucji eklezjalnej); poznane dzięki naszym badaniom kwestie dotyczące wpisujących się w obszar komunikowania społecznego praktyk towarzyszących wykonywaniu urzędu rzecznika KEP.

Gdy idzie o stanowiącą kolejną perspektywę badawczą kategorię nazwaną misją Kościoła, rozumiemy przez nią omówione i scharakteryzowane w rozdziale drugim ukierunkowanie Kościoła na *sensu largo* sprawy religijne i duchowe, co wpisuje się w jego naturę oraz wynika z jego nauczania i praktyki działania, a ponadto uwidacznia się w podejmowanych przez niego aktywnościach rozumianych przez sam Kościół jako ewangelizację, troskę o zbawienie oraz szeroko pojętą działalność duszpasterską.

Na zasadniczą strukturę korpusu rozprawy składa się pięć rozdziałów, których tytuły odpowiadają treści poruszanych w nich zagadnień, a układ wynika z logicznej ciągłości prowadzonych wywodów oraz podjętych kroków badawczych:

- 1) pierwszy pt. *Rzecznik prasowy w kontekście komunikowania społecznego*;

- 2) drugi pt. *Rzecznik prasowy w kontekście misji Kościoła katolickiego*;
- 3) trzeci pt. *Metodologia analiz i badań własnych*;
- 4) czwarty pt. *Biuro prasowe Konferencji Episkopatu Polski – uwarunkowania prawne i organizacyjne*
- 5) piąty pt. *Specyfika pracy i wyzwania informacyjno-komunikacyjne rzecznika prasowego Konferencji Episkopatu Polski*.

Rozdziały pierwszy i drugi mają charakter bazowy i teoretyczny. Pierwszy z rozdziałów, uwzględniając dorobek obfitych zasobów literatury przedmiotowej z zakresu *public relations* oraz rzecznictwa prasowego, stanowi fundament teoretycznych i praktycznych wymiarów badań pod względem genezy, istoty, specyfiki pracy i wyzwań komunikacyjnych rzecznika prasowego. Drugi z rozdziałów, odnosząc się do nauczania Kościoła, związanych z nim opracowań naukowych, a także dokumentów kościelnych oraz literatury pomocniczej, rysuje perspektywę misji Kościoła w odniesieniu do teorii i praktyki działań rzeczników prasowych instytucji eklezjalnych. Oba rozdziały stanowią jednocześnie adekwatne tło interpretacyjne dla prezentowanych w dalszych rozdziałach wyników przeprowadzonych badań empirycznych.

Metodologiczny rozdział trzeci, odnosząc się zarówno do adekwatnych pozycji specjalistycznej literatury z zakresu metodologii badań naukowych, medioznawczych i jakościowych, jak również do zrealizowanych kroków badawczych, w sposób kompleksowy charakteryzuje zrealizowany projekt pod względem dotychczasowego stanu badań, szczegółowego uzasadnienia podjęcia tematu, argumentacji za zastosowaniem metod jakościowych, etapów projektu badawczego, charakterystyki materiału źródłowego oraz zastosowanych przez nas czterech (dwóch wiodących i dwóch wspomagających) metod badawczych. Opisuje także samą zrealizowaną przez nas, długotrwałą procedurę badawczą oraz szczegóły specyficznych okoliczności związanych z jej realizacją.

O ile dwa pierwsze rozdziały są w rozprawie częścią teoretyczną, a rozdział trzeci metodologiczną, o tyle rozdziały czwarty i piąty stanowią część empiryczną. Rozdział czwarty prezentuje wyniki badań w kontekście podstawowego środowiska pracy rzecznika prasowego KEP, jakim jest biuro prasowe KEP, odnosząc się w tym względzie zarówno do aspektów historycznych, jak również koncepcyjnych, administracyjnych, strukturalnych, finansowych oraz praktycznych. Rozdział ten wprowadza nas jednocześnie w najbardziej istotną część monografii, jaką jest rozdział piąty, skoncentrowany bezpośrednio na wieloaspektowym i dogłębnym scharakteryzowaniu specyfiki pracy oraz wyzwań komunikacyjnych rzecznika

prasowego KEP na podstawie przeprowadzonych badań empirycznych oraz odpowiedniego ich zinterpretowania w świetle rozdziałów poprzednich.

Strukturze rozprawy nadaje przejrzystości konsekwentne posługiwanie się krótkim wstępem oraz podsumowaniem w każdym z rozdziałów. W przypadku ostatniego rozdziału empirycznego, rolę podsumowania pełni podrozdział dedykowany wnioskowi z przeprowadzonych badań oraz związanym z nimi propozycjom.

W zakończeniu rozprawy dokonano naukowego rozliczenia zaprezentowanych we wstępie hipotez badawczych, co stanowi *sui generis* klamrę spajającą całość powziętych refleksji. Odniesiono się ponadto do obszarów, których w toku pracy nie wyeksplorowano w satysfakcjonujący poznawczo sposób, a także do zagadnień, które rozpoznano w trakcie prowadzonych badań jako wartościowe z perspektywy kolejnych projektów badawczych. Uwzględniono również takie zjawiska i obszary, w pogłębieniu których co prawda utwierdzałoby autora badanie reakcji odbiorców i recepcji społecznej, a od czego rozmyślnie odstąpiono jednak w celu pozostawienia pola eksploracji naukowej innym badaczom.

Po zakończeniu zamieszczono w rozprawie bibliografię oraz aneks zawierający transkrypcje przeprowadzonych wywiadów badawczych oraz inne adekwatne zasoby.

W świetle wniosków i konstatacji zawartych w rozprawie, hipotezę główną, sformułowaną we wstępie rozprawy w formie stwierdzenia, iż urząd i działalność rzecznika prasowego Konferencji Episkopatu Polski są integralnie związane z komunikowaniem społecznym, działaniami z zakresu *public relations*, sferą zadaniową *media relations* oraz misją Kościoła, stanowiąc materię niezbędną dla profesjonalnej komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej polskiego episkopatu, uznano za całkowicie zweryfikowaną.

SŁOWA KLUCZOWE

Biuro prasowe; Budzik; *crisis management*; episkopat; Gądecki; Gęsiak; KEP; Kloch; Kościelna Komisja Historyczna; Konferencja Episkopatu Polski; konferencja prasowa; kryzys; Libera; Michalik; *media relations*; Miziński; MR; Polak; PR; *public relations*; Rytel-Andrianik; rzecznictwo; rzecznictwo prasowe; rzecznik; rzecznik prasowy; Schulz; sekretarz generalny KEP; *spokesman*; Wielgus; wizerunek; zarządzanie kryzysowe.

7.06.2023 r.
/data/

/podpis autora rozprawy doktorskiej/